VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Valtioneuvoston U-kirjelmä U42/2021 vp: Komission rahanpesun vastainen lainsäädäntöpaketti

Juho Keinänen, erityisasiantuntija
22.9.2021
Talousvaliokunta

Tausta: komission vuoden 2019 tiedonanto ja neljä arvioraporttia

- 2010-luvun lopulla unionin alueella paljastui useita laajoja rahanpesutapauksia, joihin liittyi EU:n pankkeja sekä finanssisektorin ulkopuolisia ilmoitusvelvollisia
- Heinäkuun 2019 komission tiedonanto ja arviointiraportit rahanpesusääntelyn tehokuudesta
  - Rahanpesusääntelyn täytäntöönpano osin hajanaista, epäjohdonmukaista ja koordinoimatonta
  - Tilanteen parantaminen edellyttää rakenteellisia muutoksia

Tausta: vuoden 2020 toimintasuunnitelma

- Toukokuussa 2020 komissio julkaisi toimintasuunnitelman EU:n rahanpesusääntelyn tehostamiseksi, tavoitteena:
  - Rahanpesusääntelyn yhdenmukaistaminen ja tarkentaminen
  - Valvonnan tehostaminen
  - Rahanpesun selvittelykeskusten yhteistyön tehostaminen
  - Rahanpesusääntelyn kansainvälisen ulottuvuuden vahvistaminen
  - EU:n nykyisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen lainsäädännön tehokkaan täytäntöönpanon varmistaminen
  - Unionin tason rikosoikeudellisten säännösten täytäntöönpanon ja tietojenvaihdon tehostaminen
- Toimintasuunnitelma pohjana lainsäädäntöehdotusten valmistelulle
  - Neuvosto, parlamentti ja sidosryhmät antoivat laajan tuen sääntelyn kehittämiselle

Komission 20.7.2021 antamat säädösehdotukset

Kolme keskeistä tavoitetta:

1. Selkeät ja yhtenäiset säännöt
2. Kryptovaluuttojen tarjoajat täysimääräisesti rahanpesusääntelyn piiriin ja anonyymien välineiden käytön rajoittaminen
3. EU-tason valvonnan perustaminen, kansallisten valvojien ja rahanpesun selvittelykeskusten yhteistyön kehittäminen

1. Selkeät ja yhtenäiset säännöt

- Substanssiasetusehdotus
  - Ilmoitusvelvollisia ja yhteisöjä suoraan koskeva sääntely
    - rahanpesulainsäädännön soveltamisala
    - ilmoitusvelvollisilta edellytettävät sisäiset menettelyt ja raportointivelvoitteet
    - asiakkaan tuntemista koskevat säännöt
- Kuudes rahanpesudirektiivi
  - Kansallinen täytäntöönpano
    - riskiarviot
    - kansalliset laajennukset
    - tosiasiallisia edunsaajia koskevat rekisterit ja pankkitilirekisterit
    - rahanpesun selvittelykeskuksien ja valvojien tehtävät ja toimivaltuudet

1. Selkeät ja yhtenäiset säännöt

- Suomi kannattaa asetustasoista sääntelyä erityisesti ilmoitusvelvollisia koskevien velvoitteiden osalta, mikä tukee sääntelyn yhtenäistä soveltamista EU:ssa.
- Suomi tukee komission ehdotuksia oikeushenkilöiden läpinäkyvyyden parantamiseksi tehostamalla ja selkeyttämällä tosiasiallisten edunsaajien tunnistamiseen liittyviä velvoitteita.
- Suomi pitää tärkeänä, että tietosuojasääntely otetaan täysimääräisesti huomioon lainsäädännön kehittämisessä ja kartoitetaan mahdollisuudet tietojenvaihdon tehostamiseen

2. Kryptovaluuttojen tarjoajiin kohdistuvat toimenpiteet ja anonyymien välineiden rajoittaminen

- Kryptovarojen tarjoajat täysimääräisesti EU:n rahanpesusääntelyn soveltamisalaan
- Velvollisuus välittää maksajan ja maksunsaajan tiedot kryptovaroilla tehtävien liiketoimien yhteydessä
- Kielletään nimettömien kryptovaralompakoiden tarjoaminen
- Käteisen käyttöön liittyvien korkeampien rahanpesun riskien vuoksi 10 000 euron raja käteismaksuille elinkeinotoiminnassa
- Suomi tukee kryptovarojen tarjoajien saattamista täysimääräisesti rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevan sääntelyn soveltamisalaan. Käteisen käytön rajoittamisen osalta komission esittämä kattoraja on hyväksyttävissä.

3. EU-tason valvonnan perustaminen, kansallisten valvojien ja rahanpesun selvittelykeskusten yhteistyön kehittäminen

- Uusi EU-virasto
- Valvontafunktio
  - Tiettyjen luotto- ja rahoituslaitosten suora valvonta
  - Kansallisten rahanpesuvalvojien toiminnan koordinointi ja toiminnan seuranta
- Rahanpesun selvittelykeskusten tuki- ja koordinaatiomekanismi
  - Yhteistyön kehittäminen erityisesti rajat ylittävien tapausten osalta
- Teknisten sääntelystandardien, ohjeistuksen ja suositusten laatiminen substanssisääntelyn soveltamisesta ja valvojien ja selvittelykeskusten toiminnasta

3. EU-tason valvonnan perustaminen, kansallisten valvojien ja rahanpesun selvittelykeskusten yhteistyön kehittäminen

- Suomi kannattaa komission ehdotusta uuden EU-viranomaisen perustamisesta
- Suomi tukee suorien ja epäsuorien valvontavaltuuksien antamista viranomaiselle.
- Suoraan valvontaan tulevien luotto- ja rahoituslaitosten valinnan tärkeää arviointikriteerien riskiperusteisuus
- Rahanpesun selvittelykeskusten tuki- ja koordinaatiomekanismin tulee laajasti tukea rahanpesun selvittelykeskusten tehtäväkenttää
- Tuemme EU-tason viranomaiselle annettavia valtuuksia antaa malleja ja ohjeita erityisesti rajat ylittävien liiketoimien analysoimisessa sekä FIU.netin ylläpidon siirtämistä perustettavalle viranomaiselle.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Juho Keinänen
Erityisasiantuntija
0295 530 556
juho.keinanen@gov.fi